

Tampereen hiippakunta
helmikuussa 2023

Tampereen hiippakunnan toimintaohjelma lasten ja nuorten seksuaalisen hyväksikäytön kohtaamiseen

Lapsella ja nuorella on oikeus turvalliseen kasvuympäristöön, joka tukee myös hänen seksuaalista kasvuaan ihmisenä. Miten toimitaan silloin, kun lapsen tai nuoren oikeuksia rikotaan?

Tätä toimintaohjelmaa on tarkoitus soveltaa silloin, kun henkilö, jota epäillään hyväksikäytöstä, on seurakunnan työntekijä tai vapaaehtoinen ohjaaja. Soveltuvien osien ohjelmaa voidaan käyttää silloinkin, kun hyväksikäyttöä epäillään muissa yhteyksissä, kuten esimerkiksi lapsen kodissa tai lähiympäristössä.

Toimintaohjelmaan sisältyy seurakuntien työyhteisöille suunnattu aineisto Otetaan puheeksi – Seksuaalinen kasvu ja turvallinen kasvuympäristö. Sen myötä haluamme rohkaista seurakuntien työyhteisöjä puhumaan yhdessä lasten ja nuorten seksuaalioikeuksista ja niiden turvaamisesta.

Seksuaalisen hyväksikäytön kohtaaminen

Jos epäillään alaikäisen seksuaalista hyväksikäyttöä, seksuaalista kajoamista tai ahdistelua, on tästä välittömästi ilmoitettava poliisille (Rikoslain 15 luku 10 §). Lastensuojelulain mukaan jokaisella on velvollisuus tehdä lastensuojeluilmoitus kunnan lastensuojelusta vastaavalle toimielimelle, mikäli epäillään, että lasta kohdellaan kaltoin (Lastensuojelulain 5 luku 25 §). Poliisi ja / tai lastensuojeluviranomainen ohjaavat lapsen lääkärin tutkimukseen tarpeen mukaan. Työntekijä voi aina pyytää tilanteen vaatimia toimintaohjeita viranomaisilta.

Jos epäilty on seurakunnan työntekijä tai vapaaehtoistyöntekijä, on otettava yhteys epäillyn esihenkilöön ja lapsen huoltajaan. Jos epäiltynä on joku lapsen perheenjäsenistä on viranomaisten tehtävänä ottaa yhteys huoltajaan.

Mahdollista selvitystä varten on tärkeitä dokumentoida kaikki mitä asiasta on tullut tietoon. Työntekijän, joka epäilee alaikäisen seksuaalista hyväksikäyttöä tai ahdistelua, on syytä keskustella asiasta myös oman esihenkilön kanssa.

Esihenkilön vastuu

Kun kiireellisiin toimenpiteisiin on ryhdytty (katso yllä) esihenkilön tehtävänä on

- harkita mahdollisia henkilöstöhallinnollisia toimenpiteitä (esim. epäillyn tekijän siirtämistä tilapäisesti toisiin työtehtäviin tai jopa virasta pidättämistä) ja olla yhteydessä tuomiokapituliin.
- huolehtia siitä, että uhri ja tämän omaiset saavat ammattitaitoista apua
- tukea keskustelujen ja ohjauksen muodossa heitä, joita tapahtunut eri tavoin koskettaa. Myös esihenkilön on hyvä hankkia tukea sillä tilanteessa ei kenenkään tarvitse yrittää selviytyä yksin.
- antaa asiallista ja tarpeellista tietoa omaisille, piispalle, hiippakunnan viestintään sekä kollegoille ja luottamushenkilöille. Sisäisessä tiedottamisessa noudatetaan seurakunnan kriisitiedottamisen periaatteita ja korostetaan tiedon luottamuksellisuutta.
- arvioida milloin ja miten seurakunnan on ilmoitettava medialle, että seksuaalista hyväksikäyttöä on esiintynyt seurakunnan toiminnan puitteissa. Informaation on oltava asiallista ja mainittava ainoastaan todistetut seikat sekä huomioitava erityisellä tarkkuudella yksilöiden oikeusturva ja yksityisyydensuoja. Ulkoisessa tiedottamisessa tulee noudattaa seurakunnan kriisitiedottamisen periaatteita. Seurakunta voi pyytää viestintään konsultaatiota ja tukea hiippakunnasta ja Kirkon tiedotuskeskuksesta.

Rikostaustaote

Lasten suojelemiseksi laki edellyttää, että työntekijöiden, jotka ovat työssään tekemisissä lasten kanssa, on esitettävä rikostaustaote virkaa vastaanottaessa. Työntekijän ja opiskelijan rikostaustaote annetaan vain henkilölle itselleen.

Vapaaehtoistoiminnan järjestäjällä on oikeus pyytää vapaaehtoistyöntekijältä rikostaustaote siinä tapauksessa, että järjestäjä antaa vapaaehtoiselle tehtävän, johon kuuluu:

- säännöllisesti ja olennaisesti alaikäisen opetusta, ohjausta, hoitoa, huolenpitoa tai muuta yhdessäoloa alaikäisen kanssa
- ja henkilökohtainen vuorovaikutus alaikäisen kanssa
- ja tehtävän hoitaminen yksin tai sellaisissa olosuhteissa, joissa alaikäisen henkilökohtaista koskemattomuutta ei voida turvata siitä huolimatta, että toiminnan järjestäjällä on käytössä toimintaa koskeva ohje tai tietty menettelytapa, jolla pyritään turvaamaan lasten henkilökohtainen koskemattomuus.

Kaikkien kolmen edellytyksen pitää täytyä, jotta lakia voisi soveltaa. Vapaaehtoistoimintaa varten tarvittavan rikostaustaotteen tilaa vapaaehtoistoiminnan järjestäjä vapaaehtoisen suostumuksella. Tarkemmat ohjeet löytyvät Oikeusrekisterikeskuksen verkkosivuilta.

Seurakunnan työnantajana on huolehdittava siitä, että seurakuntien henkilöstö ja vapaaehtoistyöntekijät tietävät tämän toimintaohjelman sisällön ja että heillä on riittävät valmiudet sen noudattamiseen.